

Når det økonomiske bidraget fra reindriften viser så store negative tall, skulle man forvente at Sametinget gikk litt stille i dørene. Slik er det ikke. Sametinget krever i fullt alvor at all øvrig næringsvirksomhet skal ha vikeplikt for reindriften, skriver Oddmund Enoksen. Foto: Nordlys arkiv

Lønnsomhet i gruvedrift og reindriften

- [Oddmund Enoksen](#)

SORTLAND

MENING 26. MARS 2019

Gruvedriften i Repparfjord vil ikke være samfunnsøkonomisk lønnsom.

Det er et av argumentene i Sametingets klage til Kongen i statsråd på Nærings- og Fiskeridepartementets driftstillatelse til Nussir AS for den planlagte kobberutvinninga. Det vises til en egen rapport som Sametinget har fått utarbeida fra Vista Analyse. En rapport som drar i tvil om gruvedriften vil ha positiv samfunnsøkonomisk lønnsomhet.

Om et nytt prosjekt vil være samfunnsøkonomisk lønnsomt eller ikke, kan det ofte være vanskelig å gi et sikkert svar på. Til det er det for mange variabler og usikre faktorer involvert. Ikke minst når man må spå om framtidig prisutvikling for en råvare på verdensmarkedet.

At Sametinget er opptatt av samfunnsøkonomisk lønnsomhet, er positivt. Men jeg savner at Sametinget har samme søkelys på ei næring som står Sametinget nærmest – reindriftnæringa. For i

motsetning til det som gjelder for et framtidig prosjekt, er det forholdsvis enkelt å beregne lønnsomheten i ei næring som vi har historiske tall for.

Først litt om omsetningstall. Nussir AS si kobberutvinning er antatt å gi ei årlig omsetning på mellom 600 og 700 millioner kroner. De to reinbeitedistriktene som har tilknytning til Repparfjord (Fala og Fiettar) hadde til sammenlikning rundt 3 millioner kroner i kjøttinntekter i 2017. Det utgjorde rundt 86.000 kroner pr årsverk. (Samla kjøttinntekt for reinbeiteområdet var på ca. 8.9 millioner og Fala og Fiettar hadde ca. 1/3 av reinbeiteområdets reintall).

«Har (reindrifts)næringen en samfunnsmessig verdi?» - Dette spørsmålet er søkt besvart av Kai-Rune Hætta i en masteroppgave i økonomi og administrasjon fra juni 2018 ved Universitetet i Tromsø. I oppgaven er spørsmålet besvart på følgende måte:

«Hovedfunnet er at reindriftsnæringen i Norge har en negativ samfunnsmessig verdi. Ingen av regionene hadde positiv ressursrente med lønnskompensasjon medberegnet. Mens det var to regioner som hadde positiv ressursrente når lønnskompensasjonen ikke var medberegnet.»

Hætta fant at reindriftsnæringa i 2016 hadde ei årlig negativ ressursrente på ca. kr. 380 millioner kroner. Med ei kalkulasjonsrente på 4 % ga det en negativ formuesverdi på knapt 9.5 milliarder kroner.

Det er verdt å merke seg at ved beregninga av den negative ressursrenta, er så vel statstilskudd som erstatninger til reindrifta medtatt som inntekt. Hvis man bare hadde tatt med *produksjonsinntekt*, ville den negative ressursrenta ha vært rundt 531 millioner kroner årlig. Den negative formuesverdien ville da ha vært 13,2 milliarder kroner.

Det hører også med at Vest-Finnmark, som Repparfjorden tilhører, utmerka seg særlig negativt sammenligna reindrifta totalt sett.

I 2016 var totalinntekten i Vest-Finnmark ca, 95 millioner kroner – 30 % av inntekta for all reindrift. De negative ressursrentene var på 160 millioner – 42 % av totalbeløpet for all reindrift.

Det er også verdt å merke seg at de to eneste regionene som hadde positiv ressursrente hvis man holdt lønnskompensasjon utenfor, lå i Sør-Norge.

Når det økonomiske bidraget fra reindrifta viser så store negative tall, skulle man forvente at Sametinget gikk litt stille i dørene. Slik er det ikke. Sametinget krever i fullt alvor at *all* øvrig næringsvirksomhet skal ha vikeplikt for reindrifta. De samfunnsøkonomiske kostnadene dette gir, bryr ikke Sametinget seg om. For reindrift er kultur. Og kulturen kjenner ingen grenser. I alle fall ikke når det handler om penger.